

них персоніфікує особливий настрій людини й природи. Церковний спів завжди було улюбленим і задушевним мистецтвом в Україні; у ньому яскраво відображено художній геній, патріотизм і релігійність українського народу.

У підсумку відзначимо, що патріотичне виховання, формування національної свідомості сучасних студентів – це запорука стабільного розвитку країни в майбутньому. Любов до Батьківщини стає силою духу тільки тоді, коли у людини збережені в свідомості образи, які пов'язані з рідним краєм, мовою, коли з'являється почуття гордості від того, що все це – твоя Батьківщина. І допомогти у цьому може хорівий спів як найбільш доступний вид мистецтва, масова форма національно-патріотичного виховання.

Список літератури

1. Жадько В. А., Бідзіля П. О. Про національно-патріотичне виховання студентської молоді. *Соціальний розвиток України та патріотичне виховання громадян*: Міжнар. наук.-практ. конференція (18-19 жовтня 2012 р.). Запоріжжя: «Акцент», 2012. С. 242-245

2. Стріхар О. І., Ярошевська Л.В., Штефан О. С. Патріотичне виховання майбутніх вчителів музичного мистецтва на заняттях з вокально-хорового виконавства. Миколаїв: РАЛ –поліграфія, 2018. 410 с.

3. Ярошевська Л. Патріотичне виховання майбутніх вчителів мистецтва. Науковий вісник МНУ ім. В.О.Сухомлинського. 2017. № 3 (58), С. 423-427.

УДК 821.161.1 : 2 “17/91”

Загородня А. А.

д. пед. наук, професор,
головний науковий співробітник
відділу історії та філософії освіти
Інституту педагогіки НАПН України,
orcid 0000-0003-2418-1670

ОСВІТА У СОЦІАЛЬНО-АНТРОПОЛОГІЧНИХ РЕФЛЕКСІЯХ ФЕНОМЕНОЛОГІВ 1917 – 1991 рр.: І. ЗЯЗЮН

Антропологія – наукова дисципліна, яка вивчає людину та різні етапи людської історії. Зосереджуючись на біологічних і культурних відмінностях різних груп людей, у межах яких розрізняють людину-індивіда, людину-суб'єкта, людину-особистість, людину-людину, антропологія об'єднується рядом наукових принципів і методологічних підходів, серед яких особливим є принцип холізму, що передбачає багатоаспектний аналіз об'єктів наукового дослідження.

Значний внесок в обґрунтування цього питання зробив І. Зязюн (1938 – 2014 рр.), який інтерпретуючи місце соціально-антропологічних ідей в контексті української філософії освіти, відводив значне місце людині, її місцю в світі та структурі освітнього процесу, зокрема. Отже, актуальність зрушених дослідником соціально-антропологічних питань, що ґрунтуються на філософії освіти, змушує звернутись до його наукової спадщини.

Відомо, що світоглядні орієнтири І. Зязюна стали предметом досліджень багатьох сучасних дослідників, , як от: теорії цілісної особистості (В. Мозговий) [3]; прогностичності (Н. Ничкало) [4], та ін.

Актуальність зрушених І. Зязюном соціально-антропологічних питань, які закладені в основу української філософії освіти, змушують звернутися до наукових

надбань дослідника про місце людини в цій площині. Адже перебудова освіти і виховання означає насамперед відхід від матеріалістичних засад виховання та побудову його на ідеалістичній системі цінностей, і реальні зміни в суспільстві насамперед пов'язані зі зміною свідомості людини.

В своїх антропо-етико-естетичних аспектах педагогічної майстерності, І. Зязюн [1] наголошував на безперервному самопізнанні, самовдосконаленні, сприйнятті й розумінні людської краси та її духовності. Він надавав перевагу ірраціональності над раціональністю та духовному досвіду (інтуїтивному розумінню) над логічними міркуваннями. Основними ідеями української філософії та антропологоцентризму І. Зязюна є відчуття, сенсомоторика та його різноманітні прояви (добро, любов, воля, свобода, дух, духовність тощо).

Досліджуючи питання філософії освітньої антропології, І. Зязюн розкриває перспективу, створену сучасним антропологічним підходом до освітніх змін, оскільки він вважає, що люди є інтегративна цілісність, яка має забезпечити врахування суб'єктності та автономії в освітній практиці [2].

Важливими для нашого дослідження є наукові погляди І. Зязюна, в основі яких закладено думку про те, що саме філософські знання дають педагогічній антропології загальні уявлення про людину, її природу і місце в світі і водночас є базисом педагогічних поглядів на сутність, цілі і завдання педагогіки. Означене на його думку, уможлиблюється через культурологічне, соціальне та психофізіологічне підґрунтя філософських ідей закладених в будь-яку педагогічну доктрину.

У своїх наукових доробках І. Зязюн [1] виокремлює дві провідні педагогічні парадигми (об'єктну та суб'єктну), які реалізуються завдяки філософсько-антропологічному принципу, що відображає відношення до людини як до об'єкта і/чи суб'єкта освіти (рис. 1).

Рис. 1. Типологізація концепцій освіти крізь призму філософсько- антропологічного принципу за І. Зязюном

У такий спосіб бінарна природа об'єктної та суб'єктної парадигм освіти уможлиблює регулярне представлення двох протилежних способів освіти. Де, об'єктна парадигма передбачає переважно пасивну позицію людини-об'єкта в освітньому процесі, спрямовану на адаптацію та інтеграцію її в суспільство і культуру. Таким чином, людина сприймається як істота залежна від об'єктивних сфер, принципів і норм та виступає продуктом діяльності природи, культури і суспільства.

Натомість суб'єктна парадигма має особистісно-орієнтований характер, яка стосується переважно саморозвитку, самовиховання, самокерівництва, а також рівноправності та взаємозаємності у стосунках із учителем з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей особистості.

Список літератури

1. Зязюн І. А. Філософія педагогічної антропології. *Професійна освіта: педагогіка і психологія (Польсько-український українсько-польський щорічник)*. 2008. № 10. С. 51–59.
2. Зязюн І. А. Концептуальні засади теорії освіти в Україні. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2000. № 1. С. 11–24.
3. Мозговий В. Л. Культурологічний аспект педагогічної антропології. *ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»*. 2019. 107-109.
4. Ничкало Н. Г. Прогностичність наукової спадщини академіка Івана Зязюна. *Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності й майбутнього: збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції*. (м. Київ, 30-31 березня 2017 р.) / ред. колегія : В. П. Андрущенко, В. Г. Кремень, Н. Г. Ничкало ; укл. Н. В. Гузій. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 339 с. С. 13-20.

УДК 371.134

Козубовська І. В.
д.п.н., професор,
Козубовський Р. В.
к.п.н., доцент

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СФЕРИ

Волонтерський рух існує вже багато десятиліть. І хоч в різних країнах це явище має різні назви, воно є універсальним людським феноменом, який зустрічається в усіх культурах, на всіх рівнях економічного розвитку, серед представників обох статей і людей різного віку. Він є однією з найбільш ефективних форм роботи з молоддю, невичерпним джерелом набуття громадянської освіти, дає можливість реалізувати себе у служінні суспільству. Велика кількість громадських організацій поєднує людей, які на добровільних засадах беруть участь у соціальних програмах щодо попередження негативних явищ та надання допомоги іншим в їх розвитку, соціальному становленні, інтеграції у суспільство тощо [1].

В Україні Закон про волонтерську діяльність був прийнятий у 2011 році [2]. Добровольчі ініціативи розповсюджуються майже на будь-яку сферу людської діяльності – роботу з соціально незахищеними верствами населення (інвалідами, людьми похилого віку, маргіналами); роботу в рамках неформальної освіти, спрямованої на міжетнічне спілкування; розвиток проектів, які зміцнюють дух соціальної терпимості; миротворча діяльність, розв'язання конфліктів; екологічний захист; активізація населення у глибинці тощо. Особливо актуальними стали питання волонтерської діяльності сьогодні, коли внаслідок російської агресії мільйони українців потребують допомоги і підтримки.

Важливою особливістю волонтерського руху в Україні, як підкреслює вітчизняна дослідниця Т. Лях [3], є широке залучення молоді, особливо, студентів, до волонтерської діяльності.